



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 363/2016-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. apríla 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Milana Ľalíka o dôvodoch jeho vylúčenia z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom pred Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2919/2016 a takto

r o z h o d o l :

Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Milan Ľalík je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2919/2016.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 16. marca 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej

republiky pod sp. zn. 1 Obo 7/2015. Sťažovateľ je zastúpený advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Advokátska kancelária, Podbrezovská 34, Bratislava. Vec napadla I. senátu ústavného súdu a je vedená pod sp. zn. Rvp 2919/2016. Vec bola pridelená sudcovi ústavného súdu Milanovi Ľalíkovi ako sudcovi spravodajcovi.

2. Sudca I. senátu ústavného súdu Milan Ľalík prípisom zo 4. apríla 2016 v súlade s ustanovením § 27 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedníčke ústavného súdu: „... v označenej veci, ktorá mi bola pridelená ako zákonnému sudcovi, sťažovateľa zastupuje moja manželka JUDr. Elena Ľalíková. Táto skutočnosť je dôvodom pre moje vylúčenie z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci sp. zn. Rvp 2919/2016 podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde, preto žiadam o postup podľa čl. IV bodu 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. 3. 2016 do 28. 2. 2017 (Spr 338/2016).“

II.

3. Podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde je sudca vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho predpojatosti.

Podľa § 28 ods. 3 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát.

Podľa čl. IV bodu 1 rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie 1. 3. 2016 – 28. 2. 2017 (ďalej len „rozvrh práce ústavného súdu“) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhoduje

- a) druhý senát, ak ide o sudcov prvého senátu,
- b) tretí senát v zložení určenom v čl. II bode 3 písm. b), ak ide o sudcov druhého senátu,

c) prvý senát, ak ide o sudcov tretieho senátu.

III.

4. Ústavný súd na úvod zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania (porov. Barak, A. Judge in a Democracy. Princeton University Press, 2008. s. 101 a nasl.), resp. nevzniká navonok legitímny dojem, že by takýto záujem mohol mať. Rozhodovanie sudcom, ktorý nie je nestranný, nie je len popretím rovnosti účastníkov konania, ale ide svojím spôsobom aj o rozhodovanie vo vlastnej veci (nemo iudex in causa sua; porov. bod 5 uznesenia Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 11. júna 2010, čj. Nao 46/2010-78; dostupné na internete: www.nssoud.cz) a vôbec, o popretie zmyslu súdnictva a práva.

5. Už vo svojej predošlej judikatúre ústavný súd konštatoval, že z pohľadu ľudskoprávneho, z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok ESLP z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok ESLP z 10. 10. 2012). Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomennými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (Olujic v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok ESLP z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok ESLP z 9. 2. 2012, bod 87). Nestrannosť je vo vnímaní ESLP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad

sudca z osobných dôvodov vyhradí prerokovanie veci pre seba. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti („*Justice must not only be done, it must also be seen to be done*“). Podľa ESĽP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia sudy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras v. Litva, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok ESĽP z 10. 10. 2000, bod 32). Ústavný súd dodáva, že súčasne s dôverou, na ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti aspirovať, je cez ňu „v stávke“ aj autorita súdnych rozhodnutí.

6. Podstatou oznámenia sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka o dôvodoch jeho vylúčenia z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2919/2016 je skutočnosť, že v danej veci je sudca Milan Ľalík sudcom spravodajcom a právnu zástupkyňou sťažovateľa v tomto konaní pred ústavným súdom je jeho manželka JUDr. Elena Ľalíková.

7. Ústavný súd v úvode poznamenáva, že *in abstracto* samotný príbuzenský vzťah sudcu prerokujúceho vec a účastníka konania alebo zástupcu účastníka konania býva sám osebe dôvodom vylúčenia sudcu z prerokovania veci (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Nc 61/2013).

8. V rámci všeobecných a nie ľahko objektivizovateľných dôvodov vylúčenia sudcu ústavného súdu ustanovených § 27 zákona o ústavnom súde je potrebné *in concreto* uviesť, že manželka sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka JUDr. Elena Ľalíková je v konaní vedenom pred ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2919/2016 právnu zástupkyňou účastníka tohto konania, pričom sudca Milan Ľalík je členom I. senátu ústavného súdu, ktorý je príslušný na prerokovanie veci vedenej pod sp. zn. Rvp 2919/2016, a zároveň je v tejto veci sudcom spravodajcom.

9. Pri skúmaní nestrannosti sudcu (objektívny test nestrannosti) ústavného súdu Milana Ľalíka existuje zistiteľná skutočnosť, ktorá odôvodňuje vznik objektívnej pochybnosti o predpojatosti sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka vo veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2919/2016, keďže ide o priamy príbuzenský vzťah sudcu Milana Ľalíka s právnou zástupkyňou účastníka konania vedeného pred ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2919/2016. Navyše sám sudca Milan Ľalík oznámil ústavnému súdu svoju predpojatosť (subjektívny test nestrannosti).

10. Ústavný súd je preto presvedčený, že vnímanie nestrannosti sudcov ústavného súdu v predmetnej veci sp. zn. Rvp 2919/2016 si vyžaduje vylúčenie sudcu Milana Ľalíka z rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 2919/2016, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2016